

การศึกษาเปรียบเทียบกริยาช่วยประกอบท้าย คำกริยา“ได้” ในภาษาไทยกับสำนวน ในภาษาญี่ปุ่นผ่านนวนิยายแปล

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกริยา “ได้” ที่ทำหน้าที่เป็นกริยาช่วยประกอบท้ายคำกริยา แสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะกับสำนวนคู่เทียบภาษาญี่ปุ่น ผู้วิจัยเก็บตัวอย่างกริยา “ได้” ที่ทำหน้าที่เป็นกริยาช่วยประกอบท้ายคำกริยาและสำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นจากนวนิยายแปลภาษาญี่ปุ่น-ไทย และนวนิยายแปลไทย-ญี่ปุ่น ผลการวิจัยพบว่า กริยา “ได้” ประกอบท้ายคำกริยาแบ่งประเภทตามโครงสร้างและความหมายเป็น 5 ประเภท ได้แก่ 1) ความสามารถ/สมรรถภาพ/สมรรถนะ 2) ความเป็นไปได้ 3) ความน่าจะเป็น 4) การอนุญาต 5) ความต้องการ/การเรียกร้อง จากการเปรียบเทียบกับสำนวนคู่เทียบภาษาญี่ปุ่นพบว่า โครงสร้าง “ความสามารถ/สมรรถภาพ/สมรรถนะ” และ “ความเป็นไปได้” มีสำนวนคู่เทียบที่ไม่แสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะมากกว่าร้อยละ 90 ในทางตรงกันข้าม โครงสร้าง “ความน่าจะเป็น” และ “ความต้องการ/การเรียกร้อง” มีสำนวนคู่เทียบที่แสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะมากกว่าร้อยละ 70 ส่วน “การอนุญาต” พบการใช้สำนวนที่แสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะและไม่แสดงความหมายเชิงทัศนภาวะเป็นจำนวนใกล้เคียงกัน โดยภาพรวมสำนวนคู่เทียบภาษาญี่ปุ่นมีแนวโน้มใช้สำนวนที่ไม่แสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะมากกว่าร้อยละ 90 ปัจจัยหลักที่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างดังกล่าว ได้แก่ ความนิยมใช้กรรมกริยาในภาษาญี่ปุ่น

คำ

สำคัญ

“ได้”, กริยาช่วย, ทัศนภาวะ, ภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย, นวนิยายแปล

A Comparative Study of the Thai Auxiliary Verb *Dây* and its Japanese Equivalent in Translated Novels

Abstract

This research aims to study the relationship between the auxiliary verb *dây*, expressing the meaning of modality, and its Japanese translations. The data were collected from Japanese novels and translations and Thai novels and translations. The results reveal that the auxiliary verb *dây* expresses the meaning of modality divided by structures and meanings into five categories: 1) ability/capability/capacity; 2) probability; 3) possibility; 4) permissibility; and 5) desire/demand. The results of comparing the Japanese translations reveal that over 95% of the translations of “ability/capability/capacity” and “probability” are non-modality expressions. In contrast, over 70% of the Japanese translations of “possibility” and “desire/demand” are modality expressions. However, there was one structure for which the Japanese translations showed an equal proportion of modality expressions and non-modality expressions: “permissibility.” The overall results indicate that the Japanese translations tend to be non-modality expressions at more than 90%. These differences are relevant to the wide use of intransitive verbs in Japanese.

Key words

dây, auxiliary verb, modality, Japanese and Thai, translated novels

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา¹

สำนวนในภาษาหนึ่งอาจแปลเป็นอีกภาษาหนึ่งได้หลากหลายสำนวน ยกตัวอย่างสำนวนแสดงการคาดคะเน ‘だろ う’ ในภาษาญี่ปุ่น สามารถแปลเป็นภาษาไทยด้วยคำว่า “คง” “อาจ” และ “น่าจะ” (ปรัชญาภรณ์ รัตน์พงศ์ ภิญญา, 2562) กริยา “ได้” ในภาษาไทยก็เช่นเดียวกัน สามารถแปลเป็นภาษาญี่ปุ่นได้หลายสำนวนดังตัวอย่าง (2) – (4) ประธานที่ละไว้

(สรรพนามบุรุษที่ 1, 2)

(1) เล่นเปียโนได้นะ²

(สรรพนามบุรุษที่ 1, 2)

(2) ピアノがひけますよ。 (ความสามารถ, ความเป็นไปได้)

(สรรพนามบุรุษที่ 1)

(3) ピアノをひきましょうか。 (การเสนอความช่วยเหลือ)

(สรรพนามบุรุษที่ 2)

(4) ピアノをひいてもいいですよ。 (การอนุญาต)

ตัวอย่าง (1) – (4) เป็นประโยคที่ละบุรุษสรรพนาม ลักษณะดังกล่าวส่งผลให้เกิดการตีความได้หลากหลาย ทั้งนี้เนื่องจากทั้งภาษาไทยและภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาที่สามารถละบุรุษสรรพนามในประโยคได้ (Uehara, 2012) ตัวอย่าง (1) ประโยคในภาษาไทยละบุรุษสรรพนามที่เป็นประธานของประโยค ทำให้สามารถตีความได้หลายแบบ ดังในประโยคภาษาญี่ปุ่น (2) – (4) สำนวนภาษาญี่ปุ่นในตัวอย่าง (2) ใช้กริยา ‘ひく’ ผันรูปสามารถเป็น ‘ひける’ และสามารถตีความได้สองความหมาย กล่าวคือ หากตีความว่าประธานของประโยคคือสรรพนามบุรุษที่ 1 (ต่อไปจะเรียกว่า “บุรุษที่ 1, 2, 3”) สามารถตีความเป็นการแสดงความสามารถว่า ผู้พูดมีความสามารถในการเล่นเปียโน หรือหากตีความว่าประธานของประโยคคือบุรุษที่ 2 อาจตีความในความหมายว่ามีความเป็นไปได้ในการกระทำกริยาว่า ผู้ฟังสามารถที่จะเล่นเปียโนได้ ตัวอย่าง (3) ภาษาญี่ปุ่นใช้รูปการเสนอความช่วยเหลือ ‘～ましょ うか’ กับกริยา ‘ひく’ เป็นรูป ‘ひきましょうか’ ในความหมายว่า ผู้พูด (บุรุษที่ 1) เสนอแก่ผู้ฟังว่าจะเล่นเปียโนให้ ในขณะที่ตัวอย่าง (4) เป็นการตีความว่าประธานของประโยคคือบุรุษที่ 2 เนื่องจากประโยคภาษาญี่ปุ่นใช้สำนวนการอนุญาตโดยใช้กริยา ‘ひく’ ร่วมกับสำนวน ‘V.てもいい’ ที่ใช้ในการแสดงการอนุญาต เป็น ‘ひいてもいい’ ในความหมายว่า ผู้พูดอนุญาตให้ผู้ฟังเล่นเปียโน ผู้ฟัง (บุรุษที่ 2) จึงเล่นเปียโนได้

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่า กริยา “ได้” เพียงหนึ่งคำ สามารถแปลเป็นสำนวนในภาษาญี่ปุ่นได้มากกว่าหนึ่งรูป กริยา “ได้” ในภาษาไทยนั้น เป็นคำที่มีหลายหน้าที่ (polyfunctional word) นอกจากทำหน้าที่เป็นกริยาหลักแล้ว ยังสามารถใช้เป็นกริยาช่วยประกอบหน้าหรือท้ายกริยาเพื่อแสดงความหมายต่าง ๆ ได้ (อุภกิต ศิลปสาร, 2548, 85-86; Takahashi & Methapisit, 2004, 702-713; Iwasaki & Ingkaphirom, 2009, 350) เมื่อใช้เป็นกริยาหลัก หมายถึง “รับมาหรือตกมาเป็นของตัวเอง” (พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554, 2556) แต่เมื่อนำไปใช้เป็นกริยาช่วยประกอบหน้าคำกริยา นำไปใช้บอกอดีตกาล เช่น “ปีที่แล้วได้ไปญี่ปุ่น” เป็นต้น เมื่อนำไปใช้เป็นกริยาช่วยประกอบท้ายคำกริยา จะแสดงความหมายหลากหลาย เช่น การแสดงความสามารถ เช่น “เขาพูดภาษาญี่ปุ่นได้” การแสดงการอนุญาต เช่น “คุณจะกินตรงนี้เลยก็ได้” (Takahashi & Methapisit, 2004, 702-713; Iwasaki & Ingkaphirom, 2009, 167, 350) เป็นต้น เมื่อผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยต้องแต่งประโยคภาษาญี่ปุ่นในสถานการณ์การขออนุญาตโดยมีประโยคภาษาไทยดังตัวอย่าง (5) ผู้เรียนมีแนวโน้มตีความกริยา “ได้” ว่า

¹ บทความนี้ได้รับการสนับสนุนจาก “ทุนพัฒนาอาจารย์ใหม่/นักวิจัยใหม่ กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช (Grant for Development of New Faculty Staff, Ratchadaphiseksomphot Endowment Fund, Chulalongkorn University)” จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² ประโยคตัวอย่างที่ไม่ได้ระบุชื่อเรื่องเป็นประโยคตัวอย่างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

เป็นประโยคที่แสดงความสามารถในการกระทำกริยา จึงมีแนวโน้มแต่งประโยคภาษาญี่ปุ่นดังตัวอย่าง (6)

(5) (ฉัน) กินส้มลูกนี้ได้ไหม

(6) ? (私は) このみかんが食べられますか。

ตัวอย่าง (5) กริยา “ได้” ในประโยค “(ฉัน) กินส้มลูกนี้ได้ไหม” ปรากฏเป็นกริยาช่วยประกอบท้ายคำกริยา “กิน” แสดงการขออนุญาตกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่า ผู้พูด (ฉัน) ถามคู่สนทนาว่า จะอนุญาตให้ผู้พูด (ฉัน) กินส้มลูกนี้หรือไม่ ในขณะที่ตัวอย่าง (6) ประโยคภาษาญี่ปุ่นใช้กริยา ‘食べる’ ในรูปแสดงความสามารถ ประโยค (6) จึงมีความหมายว่า “(ฉัน) สามารถกินส้มลูกนี้ได้หรือไม่” เป็นการถามคู่สนทนาถึงความสามารถของตนเอง ซึ่งไม่เป็นประโยคที่เป็นธรรมชาติในภาษาญี่ปุ่นและไม่ตรงกับสิ่งที่ต้องการสื่อ ประโยคที่ถูกต้องในการขออนุญาตกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งคือ สำนวน ‘V. てもいい’ ดังตัวอย่าง (7)

(7) (私は) このみかんを食べてもいいですか。

Takahashi and Methapisit (2004) ศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายทางหน้าที่และความหมายของกริยา “ได้” ในภาษาไทย และได้จัดแบ่งความหมายของกริยา “ได้” ตามลักษณะทางโครงสร้างสรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 โครงสร้างและความหมายของกริยา “ได้”

หน้าที่	โครงสร้าง	ความหมาย	ตัวอย่าง
กริยาหลัก	1. [(NP) ได้ NP]	emergence	มานะ <u>ได้</u> รางวัลที่หนึ่ง
กริยาช่วย	2. [(NP) ได้ VP]	realization	มานะ <u>ได้</u> ไปกรุงเทพฯ
ประกอบหน้า คำกริยา	3. [(NP) VP] จน [ได้ VP]	action-result realization	ผมพยายามเบียดไปจน <u>ได้</u> ยื่น อยู่หน้าสุด
กริยาช่วย ประกอบท้าย คำกริยา	4. [(NP) VP ได้ (NP/VP)] 4.1 [(agent NP) VP ได้ (physical quantity NP)] 4.2 [(NP) VP ได้ (temporal quantity NP)] 4.3 [(NP) VP ได้ (subjective quality VP)]	resultant realization accomplishment effect attainment	มานะจับปลา <u>ได้</u> สองตัว แอร์มันก็เย็นขึ้นมา <u>ได้</u> สอง สามวันแล้วมันก็กลับไม่เย็น ขึ้นมาอีก เขาทำงาน <u>ได้ดี</u>
กริยาช่วย ประกอบท้าย คำกริยา (แสดง ความหมายเชิง ทัศนภาวะ)	5. [(NP) VP (ก็) ได้] 5.1 [(agent NP) VP ได้] 5.2 [(non-agent participant NP) VP ได้] 5.3 [(setting NP) VP ได้] 5.4 [(NP) อาจจะ VP (ก็) ได้] 5.5 [(allowed agent NP) VP (ก็) ได้]	potentiality ability capability/capacity possibility probability permissibility	มานะเล่นเปียโน <u>ได้</u> ตุ๊กตาด้านนี้หัวเราะได้ร้องให้ <u>ได้</u> ที่นี้สูบบุหรี่ <u>ได้</u> พรุ่งนี้ฝนอาจจะตก <u>ก็ได้</u> คุณจะมาเมื่อไหร่ <u>ก็ได้</u>

(สรุปจาก Takahashi and Methapisit, 2004, 702-713)

จากการแบ่งประเภทตามตารางที่ 1 Takahashi and Methapisit (2004, 714) อธิบายว่า โครงสร้างที่ 1 – 4 เป็นโครงสร้างที่อธิบายเหตุการณ์ที่เกิดในโลกจริงในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง (actual world) ส่วนโครงสร้างที่ 5 แสดงเหตุการณ์ที่มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นโดยไม่ได้รับระบุช่วงเวลาที่น่านอน (potential world) กล่าวคือเป็นการแสดง

ความหมายในเชิงทัศนภาวะ³ (modality) จะเห็นได้ว่าความหมายของกริยา “ได้” ในตัวอย่าง (2) – (4) เป็นความหมายเชิงทัศนภาวะที่ปรากฏในความหมายของความสามารถหรือความเป็นไปได้ (5.1 – 5.3) ซึ่งจัดอยู่ในทัศนภาวะแสดงความสามารถเชิงพลวัต (Dynamic Modality) และความหมายที่แสดงการอนุญาต (5.5) ซึ่งจัดอยู่ในทัศนภาวะแสดงความปลอดภัย (Deontic Modality) แต่หากมองในมุมของภาษาญี่ปุ่นแล้ว สำนวน ‘V.て も べい’ ที่ใช้ในการแสดงการขออนุญาตนั้น จัดอยู่ในสำนวนที่แสดงทัศนภาวะในการประเมินค่า (Evaluative Modality) (日本語記述文法研究会, 2003, 91) ในขณะที่สำนวนที่แสดงความสามารถนั้น ภาษาญี่ปุ่นไม่ได้จัดอยู่ในสำนวนแสดงทัศนภาวะ แต่เป็นสำนวนที่แสดงวาก (Voice) (日本語記述研究会, 2009, 207) สันนิษฐานได้ว่า ความแตกต่างในเรื่องประเภทของคำนี้อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้กริยา “ได้” ในภาษาไทยเทียบได้กับสำนวนในภาษาญี่ปุ่นได้มากกว่าหนึ่งสำนวน ความแตกต่างทั้งเรื่องของความหลากหลายทางหน้าที่และความหมายของกริยา “ได้” รวมถึงประเภทของคำที่แตกต่างกันระหว่างสองภาษานี้ อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ก่อให้เกิดการใช้ผิดในผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยได้

งานวิจัยที่เปรียบเทียบสำนวนของภาษาไทยและภาษาญี่ปุ่น ส่วนใหญ่เป็นการเปรียบเทียบจากมุมมองของกริยา ‘も ら べ い’ ในภาษาญี่ปุ่นกับสำนวนแปลในภาษาไทย เช่น งานของ Sujiwarodom (2009) และ Sirimachan (2013) เป็นต้น ซึ่งงานวิจัยทั้งสองงานนี้ทำให้ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยเข้าใจถึงความหมายที่มีในคำกริยา ‘も ら べ い’ รวมถึงการใช้ในรูปกริยาช่วย ‘V.て も ら べ い’ ว่ามีความหมายที่เทียบได้กับสำนวนในภาษาไทยสำนวนใดบ้าง หนึ่งในสำนวนแปลในภาษาไทยนั้นมีสำนวนที่ใช้กริยา “ได้” หรือ “ได้รับ” ในภาษาไทย แต่ผลการวิจัยนี้ไม่อาจทำให้เข้าใจในมุมมองกลับกันได้ว่า กริยา “ได้” ในภาษาไทยมีความสัมพันธ์กับสำนวนแปลในภาษาญี่ปุ่นอย่างไร โดยเฉพาะกริยา “ได้” ที่ปรากฏในตำแหน่งกริยาช่วยประกอบท้ายคำกริยาที่มีความหมายหลากหลายดังที่ได้กล่าวมา

ส่วนงานที่ศึกษาเกี่ยวกับความหมายของกริยา “ได้” เปรียบเทียบกับประโยคในภาษาญี่ปุ่น ได้แก่ 田中 (2004) โดยอธิบายว่า กริยา “ได้” ที่ใช้เป็นกริยาช่วยนั้น โดยปรกติจะปรากฏท้ายกริยาหลักแต่มีวิธีการใช้ที่ปรากฏหน้ากริยาหลักด้วยเช่นกัน ซึ่งความหมายพื้นฐานโดยทั่วไปคือการแสดงความสามารถ (田中, 2004, 276) นอกจากนี้ 田中 (2004) แบ่งโครงสร้างของกริยา “ได้” ตามกริยาที่มักปรากฏร่วมและทำให้เกิดความหมายต่าง ๆ ทำให้สามารถเข้าใจถึงความหมายอันหลากหลายของกริยา “ได้” เมื่อปรากฏร่วมกับกริยาตัวอื่น ๆ ได้มากยิ่งขึ้น แต่เนื่องจากงานของ 田中 (2004) เป็นการจัดประเภทความหมายโดยวิเคราะห์ร่วมกับกริยาอื่นที่ปรากฏในประโยคโดยไม่ได้พิจารณาร่วมกับตำแหน่งที่กริยา “ได้” ปรากฏ ด้วยเหตุนี้ จึงไม่สามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนว่า กริยา “ได้” ที่ทำหน้าที่เป็นกริยาช่วยประกอบท้ายคำกริยาที่มีความหมายอย่างไร อีกทั้งยังไม่สามารถแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างกริยา “ได้” ในภาษาไทยกับสำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นได้อย่างชัดเจน

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น งานวิจัยนี้จึงเห็นความสำคัญของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสำนวนในภาษาญี่ปุ่นที่เป็นคู่เทียบกับกริยา “ได้” ที่ทำหน้าที่เป็นกริยาช่วยประกอบท้ายคำกริยาที่ใช้แสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะ เพื่อให้ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยได้เข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงความเหมือนหรือความแตกต่างทางความหมายของสำนวนในภาษาไทยและภาษาญี่ปุ่น อีกทั้งยังช่วยลดข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในการใช้ภาษาของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทย รวมถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม

³ ทัศนภาวะ (modality) จัดเป็นประเภททางไวยากรณ์หนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับถ้อยคำหรือความคิดเห็นของผู้พูดที่ใช้ในการบรรยายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (Palmer, 2001, 1) กล่าวคือ เป็นการแสดงความเชื่อหรือความคิดเห็นของผู้พูดที่มีต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

2. วัตถุประสงค์งานวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกริยา “ได้” ที่ทำหน้าที่เป็นกริยาช่วยประกอบท้ายคำกริยาแสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะกับสำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่น แบ่งเป็น 2 ประเด็นหลักดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาสำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นของกริยา “ได้” ที่ทำหน้าที่เป็นกริยาช่วยประกอบท้ายคำกริยาที่แสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะและสำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่น
- 2) เพื่อเปรียบเทียบการแสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะของกริยา “ได้” ที่ทำหน้าที่เป็นกริยาช่วยประกอบท้ายคำกริยากับสำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่น

3. ขอบเขตและวิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ขอบเขตงานวิจัย

ดังที่ได้กล่าวไว้ในบทนำว่า กริยา “ได้” ประกอบท้ายคำกริยาที่แสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะสามารถแปลเป็นภาษาญี่ปุ่นได้หลายสำนวน ความแตกต่างนี้อาจส่งผลให้เกิดการใช้รูปภาษาญี่ปุ่นผิดในผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยได้ ในเบื้องต้นผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นสำรวจสำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นของกริยา “ได้” ประกอบท้ายคำกริยาในภาษาไทยก่อน และจะดำเนินการเปรียบเทียบในมุมมองกลับจากสำนวนภาษาญี่ปุ่นเป็นไทยในครั้งต่อไป

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบกริยา “ได้” ประกอบท้ายคำกริยากับสำนวนคู่เทียบภาษาญี่ปุ่น เพื่อให้สามารถเทียบเคียงสำนวนในสถานการณ์เดียวกันจึงเลือกเก็บข้อมูลจากนวนิยายแปล โดยเก็บตัวอย่างจากนวนิยายแปลไทย-ญี่ปุ่น 3 เล่ม และนวนิยายแปลญี่ปุ่น-ไทย 3 เล่ม นวนิยายทั้ง 6 เล่มนี้ ผู้วิจัยคัดเลือกจากนวนิยายที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ชีวิตประจำวัน มีตัวละครที่หลากหลาย และได้รับการเผยแพร่ในรูปแบบภาพยนตร์หรือละครโทรทัศน์ เนื่องจากการนำนวนิยายมาผลิตซ้ำในรูปแบบดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่านวนิยายเรื่องนั้นได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในสังคม

คำว่า “สำนวนคู่เทียบ” ในงานวิจัยนี้ ในกรณีนวนิยายแปลญี่ปุ่น-ไทย หมายถึง สำนวนภาษาญี่ปุ่นที่ปรากฏในนวนิยายต้นฉบับภาษาญี่ปุ่น กรณีนวนิยายแปลไทย-ญี่ปุ่น หมายถึง สำนวนภาษาญี่ปุ่นที่ปรากฏในนวนิยายฉบับแปลภาษาญี่ปุ่น ผู้วิจัยเก็บตัวอย่างจากนวนิยายแปลภาษาญี่ปุ่น-ไทย และนวนิยายแปลไทย-ญี่ปุ่น โดยเลือกเก็บจากกริยา “ได้” ที่ปรากฏตำแหน่งหลังคำกริยาที่แสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะ (ประเภทที่ 5) (เนื่องจากในงานนี้วิเคราะห์กริยา “ได้” เพียงตำแหน่งเดียว และปรากฏในความหมายเชิงทัศนภาวะเท่านั้น ในงานวิจัยนี้จะขอใช้คำว่า “กริยา “ได้” ประกอบท้ายคำกริยา” ตลอดงานวิจัย) โดยใช้เกณฑ์ทางโครงสร้างและความหมายของ Takahashi & Methapisit (2004) ดังตารางที่ 1

อนึ่ง งานวิจัยนี้ไม่เก็บตัวอย่างคำที่มีการใช้ “ได้” ในกรณีต่อไปนี้

- 1) กรณีที่เป็นลูกคำตามทีระบุไว้ในพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 (2556) ได้แก่ ได้กลิ่น, ได้กัน, ได้การ, ได้ความ, ได้คิด, ได้คืบจะเอาศอก, ได้ช่อง, ได้ชื่อ, ได้ดิบได้ดี, ได้ตัว, ได้ท่า, ได้ท้าย, ได้ที, ได้ทีชี่แพะโล้, ได้น้ำได้ท่า, ได้น้ำได้เนื้อ, ได้ยิน, ได้ราคา, ได้ฤกษ์, ได้สติ, ได้ส่วน, ได้ส่วนสัด, ได้หน้า, ได้หน้าลืมหลับ, ได้หน้าได้ตา, ได้เปรียบ, ได้เรือถีบแพ, ได้เสีย, ได้เสียกัน, ได้แก่, ได้แกงเหน้าพริก, ได้แดด, ได้แรง, ได้ใจ

2) กรณีที่กลายเป็นความหมายประจำคำหรือสำนวนที่ใช้เป็นประจำ โดยอ้างอิงและปรับจาก 田中 (2004, 286) ได้แก่ เป็นไปได้, ไปกันได้, เข้ากันได้, ใช้ (การ) ได้, หาที่เปรียบไม่ได้, หาตัวจับไม่ได้, หาค่าไม่ได้, หาไม่ได้, เสียไม่ได้, เอาแน่ไม่ได้, อวดเก่งไม่ได้, ใช้ไม่ได้, ช่วยไม่ได้, ไร้วางใจไม่ได้, ยกเลิกไม่ได้, แยกจากกันไม่ได้, ขาดเสียไม่ได้, ทนอยู่นิ่งไม่ได้, ว่าไม่ได้, เอาชนะไม่ได้, เข้ากันไม่ได้

3) กรณีที่กลายเป็นคำทางไวยากรณ์ ได้แก่ ให้ได้, จะได้ เป็นต้น งานวิจัยนี้ไม่เก็บตัวอย่างประโยคในกรณีนี้ที่สำนวนแปลในภาษาญี่ปุ่นใช้คำที่เป็นคำนาม เช่น ‘可能’ เป็นต้น

3.3 วิธีการดำเนินงานวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินงานวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) เก็บตัวอย่างจากนวนิยายแปลไทย-ญี่ปุ่น 3 เล่ม และนวนิยายแปลญี่ปุ่น-ไทย 3 เล่ม เล่มละ 50 ตัวอย่าง โดยเก็บตัวอย่างตามลำดับที่ปรากฏ 50 ตัวอย่างแรก รวมทั้งสิ้น 300 ตัวอย่าง โดยเริ่มเก็บข้อมูลจากกริยา “ได้” ที่ทำหน้าที่กริยาช่วยประกอบท้ายคำกริยาที่ปรากฏในต้นฉบับและฉบับแปลภาษาไทยก่อน จากนั้นจึงนำไปเปรียบเทียบกับสำนวนคู่เทียบภาษาญี่ปุ่นในต้นฉบับและฉบับแปลภาษาญี่ปุ่น

2) นำข้อมูลตัวอย่างทั้ง 300 ตัวอย่างมาวิเคราะห์หาสัดส่วนโครงสร้างและความหมายของกริยา “ได้” ประกอบท้ายคำกริยา โดยอ้างอิงโครงสร้างจาก Takahashi and Methapisit (2004) เพื่อศึกษาว่าสำนวนที่ใช้ในปัจจุบันมีโครงสร้างที่แตกต่างจากงานวิจัยที่ผ่านมาหรือไม่ อย่างไร และมีปริมาณการใช้แต่ละสำนวนในสัดส่วนเท่าไร

2) วิเคราะห์สำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นว่า มีการใช้สำนวนรูปแบบใด ในสัดส่วนเท่าไร มีข้อจำกัดทางความหมายและโครงสร้างที่เหมือนหรือแตกต่างจากกริยา “ได้” ประกอบท้ายคำกริยาในภาษาไทยอย่างไร โดยแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ได้แก่ 1. สำนวนคู่เทียบที่แสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะ และ 2. สำนวนคู่เทียบที่ไม่ใช่สำนวนแสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะ โดยใช้เกณฑ์การแบ่งสำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นว่าสำนวนใดเป็นสำนวนแสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะหรือไม่ของ 日本語記述文法研究会 (2003) เนื่องจากเป็นการแบ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางและมีการอ้างอิงโดยทั่วไป

3) นำประโยคตัวอย่างที่แบ่งกลุ่มตามข้อ 2 มาวิเคราะห์เปรียบเทียบว่า กริยา “ได้” ที่ประกอบท้ายคำกริยากับสำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นมีการแสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะที่แตกต่างกันอย่างไร

4. ผลการวิจัย

4.1 โครงสร้างและความหมายของกริยา “ได้”

งานวิจัยนี้อ้างอิงโครงสร้างประโยคและความหมายของกริยา “ได้” ประกอบท้ายคำกริยาจาก Takahashi and Methapisit (2004) เนื่องจากมีการแบ่งความหมายจำแนกตามโครงสร้างอย่างชัดเจน นอกจากนี้ จากการรวบรวมประโยคตัวอย่างทั้งสิ้น 300 ตัวอย่าง พบโครงสร้างที่แสดงความหมายเชิงทัศนภาวะแต่ไม่ปรากฏในงานวิจัยของ Takahashi and Methapisit (2004) ได้แก่ โครงสร้าง “(NP_{2nd person/3rd person}) V. ได้ (แล้ว/เลย)” ที่แสดงความต้องการ/การเรียกร้อง (Desire/Demand) ถึงแม้ว่าในงานวิจัยนี้จะพบโครงสร้างนี้เพียง 3 ตัวอย่าง หรือเพียงร้อยละ 1 แต่ทั้ง 3 ตัวอย่าง แสดงให้เห็นลักษณะทางโครงสร้างและความหมายที่ชัดเจน รวมถึงเมื่อเทียบกับสำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นยังพบการใช้สำนวนที่สื่อความหมายในลักษณะเดียวกัน (ดังจะกล่าวรายละเอียดในหัวข้อ 4.2)

อีกทั้งยังส่งผลต่อการวิเคราะห์ความหมายในเชิงทัศนภาวะเปรียบเทียบกับสำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่น ผู้วิจัยจึงจำแนกโครงสร้างนี้ออกเป็นอีกหนึ่งโครงสร้าง ผลจากการวิเคราะห์กริยา “ได้” ประกอบท้ายคำกริยาจำแนกตามโครงสร้างและความหมายแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 โครงสร้างและความหมายของกริยา “ได้” ประกอบท้ายคำกริยาแสดงความหมายเชิงทัศนภาวะ

ความหมาย		โครงสร้างและตัวอย่างประโยค	จำนวนตัวอย่าง (ประโยค)	
ความสามารถ/ สมรรถภาพ/สมรรถนะ	ความสามารถ (Ability)	NP (สามารถ) VP ได้ (สมชายพูดภาษาญี่ปุ่นได้)	223 (74.33%)	259 (86.33%)
(Ability/Capability/ Capacity)	สมรรถภาพ/สมรรถนะ (Capability/Capacity)	NP <small>non-agent participant</small> (สามารถ) VP ได้ (คอมพิวเตอร์เครื่องนี้เชื่อมต่อไวไฟได้)	36 (12%)	
ความเป็นไปได้ (Possibility)		NP <small>setting</small> VP ได้ (เรื่องแบบนี้มีโอกาสเกิดขึ้นได้)	2 (0.67%)	
ความน่าจะเป็น (Probability)		NP (บางที) (อาจจะ) VP (ก็) (เป็น/ คง) ได้ (สมชายอาจจะมาก็ได้)	14 (4.67%)	
การอนุญาต (Permissibility)		NP <small>to be allowed agent</small> / NP <small>setting</small> VP (ก็) ได้ (คุณจะถูกสั่งก่อนก็ได้)	22 (7.33%)	
ความต้องการ/การเรียกร้อง (Desire/Demand)		(NP <small>2nd person/3rd person</small>) V. ได้ (แล้ว/เลย) (ตื่นได้แล้ว)	3 (1%)	
รวม			300 (100%)	

จากตารางที่ 2 พบว่า กริยา “ได้” ประกอบท้ายคำกริยาจำนวน 300 ตัวอย่าง พบความหมาย “ความสามารถ/สมรรถภาพ/สมรรถนะ” เป็นจำนวนมากที่สุด 259 ตัวอย่าง (86.33%) แบ่งประเภทย่อย ได้แก่ “ความสามารถ” 223 ตัวอย่าง (74.33%) และ “สมรรถภาพ/สมรรถนะ” 36 ตัวอย่าง (12%) ความหมายที่พบการใช้เป็นจำนวนรองลงมา ได้แก่ “การอนุญาต” 22 ตัวอย่าง (7.33%) “ความน่าจะเป็น” 14 ตัวอย่าง (4.67%) และ “ความต้องการ/การเรียกร้อง” 3 ตัวอย่าง (1%) ตามลำดับ ความหมายที่พบเป็นจำนวนน้อยที่สุด ได้แก่ “ความเป็นไปได้” 2 ตัวอย่าง (0.67%) รายละเอียดของแต่ละโครงสร้างและสำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นจะอธิบายใน หัวข้อ 4.2 และ 4.3

4.2 ผลการวิเคราะห์สำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่น

ตารางที่ 3 ประเภทสำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นจำแนกตามโครงสร้างและความหมายของกริยา “ได้” ประกอบท้ายคำกริยา

สำนวนคู่เทียบภาษาญี่ปุ่น		สำนวนอื่นที่ไม่ใช่สำนวนแสดงทัศนภาวะ					สำนวนแสดงทัศนภาวะ (เช่น ‘だ ろう’ ‘かも しれ ない’ เป็นต้น)	รวม (N=300)
		กริยารูปสามารถและสำนวนแสดงความสามารถ (เช่น V. DIC こ とがで きる เป็นต้น)	คำกริยา (อกรรมกริยา/ สกรรมกริยา)	สำนวนแสดงการเปลี่ยนแปลง (เช่น ‘なる’ ‘ように なる’ เป็นต้น)	วางก (เช่น 受身, 使役 เป็นต้น)	สำนวนอื่น ๆ (ไม่ตรงตามต้นฉบับ)		
โครงสร้างและความหมายของกริยา “ได้” ประกอบท้ายกริยา	ความสามารถ/ สรรดภาพ/ สมรรถนะ	89 (39.91%)	72 (32.29%)	10 (4.48%)	8 (3.59%)	42 (18.83%)	2 (0.90%)	223 (100%)
	สรรรถภาพ/ สมรรถนะ	8 (22.22%)	13 (36.11%)	2 (5.56%)	0 (0%)	13 (36.11%)	0 (0%)	36 (100%)
ความเป็นไปได้		0 (0%)	0 (0%)	2 (100%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	2 (100%)
ความน่าจะเป็น		0 (0%)	1 (7.14%)	0 (0%)	0 (0%)	3 (21.43%)	10 (71.43%)	14 (100%)
การอนุญาต		1 (4.55%)	2 (9.09%)	0 (0%)	1 (4.55%)	7 (4.55%)	11 (50.00%)	22 (100%)
ความต้องการ/ การเรียกร้อง		0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	3 (100%)	3 (100%)
รวม		98 (32.67%)	88 (29.33%)	14 (4.67%)	9 (3%)	65 (21.67%)	26 (8.66%)	300 (100%)

จากการวิเคราะห์ประเภทของสำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นทั้งหมด 300 ตัวอย่าง จำแนกตามโครงสร้างและความหมายของกริยา “ได้” ประกอบท้ายคำกริยาแสดงดังตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์พบว่า โครงสร้างที่สำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นมีแนวโน้มจะใช้สำนวนอื่นที่ไม่ใช่สำนวนแสดงทัศนภาวะเป็นจำนวนมากกว่าสำนวนแสดงทัศนภาวะมี 2 โครงสร้าง ได้แก่ โครงสร้าง “ความสามารถ/ สรรดภาพ/ สมรรถนะ” และ “ความเป็นไปได้” ในขณะที่โครงสร้างที่ภาษาญี่ปุ่นมีแนวโน้มจะใช้สำนวนแสดงทัศนภาวะเป็นจำนวนมากกว่าหรือเท่ากับสำนวนอื่นที่ไม่ใช่สำนวนแสดงทัศนภาวะมี 3 โครงสร้าง ได้แก่ โครงสร้าง “ความน่าจะเป็น” “การอนุญาต” และ “ความต้องการ/ การเรียกร้อง”

โครงสร้าง “ความสามารถ/ สรรดภาพ/ สมรรถนะ” จำนวน 259 ตัวอย่าง แบ่งเป็นโครงสร้าง “ความสามารถ” 223 ตัวอย่าง และ โครงสร้าง “สรรดภาพ/ สมรรถนะ” 36 ตัวอย่าง ในจำนวนนี้พบสำนวนแสดงทัศนภาวะเพียง

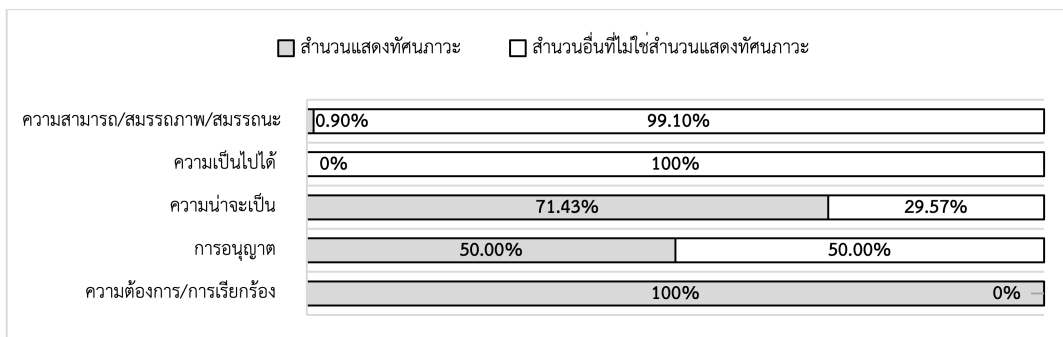
2 ตัวอย่าง (0.90%) ในโครงสร้าง “ความสามารถ” ถึงแม้โครงสร้าง “ความสามารถ” และ “สมรรถภาพ/สมรรถนะ” จะแสดงความหมายในเชิงความสามารถที่คล้ายคลึงกัน และพบการใช้สำนวนอื่นที่ไม่ใช่สำนวนแสดงทัศนภาวะเป็นจำนวนมากเช่นเดียวกัน แต่มีแนวโน้มในการใช้สำนวนที่แตกต่างกัน กล่าวคือ โครงสร้าง “ความสามารถ” มีแนวโน้มจะใช้กริยารูปสามารถหรือสำนวนแสดงความสามารถมากที่สุด จำนวน 89 ตัวอย่าง (39.91%) รองลงมา ได้แก่ คำกริยา 72 ตัวอย่าง (32.29%), สำนวนอื่น ๆ 42 ตัวอย่าง (18.83%), สำนวนแสดงการเปลี่ยนแปลง 10 ตัวอย่าง (4.48%), และ วาก 8 ตัวอย่าง (3.59%) ตามลำดับ ในขณะที่โครงสร้างแสดง “สมรรถภาพ/สมรรถนะ” กลับพบว่าแนวโน้มจะใช้คำกริยา และ สำนวนอื่น ๆ เป็นจำนวนมากที่สุด 13 ตัวอย่าง (36.11%) รองลงมา ได้แก่ กริยารูปสามารถหรือสำนวนแสดงความสามารถ 8 ตัวอย่าง (22.22%), และ สำนวนแสดงการเปลี่ยนแปลง 2 ตัวอย่าง (5.56%) ตามลำดับ

โครงสร้างที่มีแนวโน้มที่จะใช้สำนวนอื่นที่ไม่ใช่สำนวนแสดงทัศนภาวะเป็นจำนวนมากกว่าสำนวนที่แสดงทัศนภาวะอีกหนึ่งโครงสร้าง ได้แก่ โครงสร้าง “ความเป็นไปได้” พบว่าจากตัวอย่างทั้ง 2 ตัวอย่าง สำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นใช้สำนวนแสดงความเปลี่ยนแปลงทั้ง 2 ตัวอย่าง (100%)

ในทางตรงกันข้าม โครงสร้างที่ใช้สำนวนแสดงทัศนภาวะเป็นจำนวนมากกว่าหรือเท่ากับสำนวนอื่นที่ไม่ใช่สำนวนแสดงทัศนภาวะ ได้แก่ โครงสร้าง “ความน่าจะเป็น” “การอนุญาต” และ “ความต้องการ/การเรียกร้อง” โดยโครงสร้าง “ความน่าจะเป็น” และ “การอนุญาต” มีแนวโน้มใช้สำนวนแสดงทัศนภาวะจำนวน 10 ตัวอย่าง และ 11 ตัวอย่าง ตามลำดับ (71.43% และ 50%) ส่วนโครงสร้าง “ความต้องการ/การเรียกร้อง” พบการใช้สำนวนแสดงทัศนภาวะทั้ง 3 ตัวอย่าง (100%)

จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่า กริยา “ได้” ประกอบท้ายคำกริยากับสำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นนั้น มีแนวโน้มในการใช้คำกริยารูปสามารถ (เช่น 食べられる) หรือสำนวนแสดงความสามารถ (เช่น ‘กริยารูปพจนานุกรม + ことができる’) เป็นจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือคำกริยา (สกรรมกริยา/อกรรมกริยา) และพบการใช้สำนวนที่แสดงทัศนภาวะเป็นจำนวนน้อย โดยมีสำนวนคู่เทียบที่เป็นสำนวนแสดงทัศนภาวะเป็นจำนวนมากกว่าสำนวนที่ไม่ได้แสดงทัศนภาวะเพียง 3 โครงสร้าง ได้แก่ โครงสร้าง “ความน่าจะเป็น” “การขออนุญาต” และ “ความต้องการ/การเรียกร้อง”

นอกจากนี้ เมื่อวิเคราะห์สัดส่วนสำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นที่ใช้สำนวนแสดงทัศนภาวะกับสำนวนที่ไม่แสดงทัศนภาวะจำแนกตามโครงสร้างของกริยา “ได้” ประกอบท้ายคำกริยาแสดงรายละเอียดได้ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 สัดส่วนการแสดง ความหมายเชิงทัศนภาวะของสำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่น จำแนกตามโครงสร้างของกริยา “ได้” ประกอบท้ายคำกริยา

จากแผนภูมิที่ 1 จะเห็นได้ว่ากรณีที่ภาษาญี่ปุ่นมีแนวโน้มเลือกใช้สำนวนอื่นที่ไม่ใช่สำนวนแสดงทัศนภาวะ (Non-Modality Expressions) เป็นจำนวนมากกว่าสำนวนแสดงทัศนภาวะ (Modality Expressions) ได้แก่ กริยา “ได้” ที่ปรากฏในโครงสร้าง “ความเป็นไปได้” และ “ความสามารถ/สมรรถภาพ/สมรรถนะ” มีสัดส่วน 100% และ 99.10% ตามลำดับ กรณีที่ภาษาญี่ปุ่นมีแนวโน้มเลือกใช้สำนวนที่แสดงความหมายเชิงทัศนภาวะมากกว่าสำนวนอื่น ๆ ได้แก่ โครงสร้าง “ความต้องการ/การเรียกร้อง” และ “ความน่าจะเป็น” มีสัดส่วน 100% และ 71.43% ตามลำดับ ในขณะที่โครงสร้าง “การอนุญาต” พบว่าภาษาญี่ปุ่นเลือกใช้สำนวนที่แสดงความหมายเชิงทัศนภาวะและสำนวนอื่น ๆ ในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ 50% โดยจะกล่าวถึงรายละเอียดของสำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นในหัวข้อถัดไป

4.3 การเปรียบเทียบกริยา “ได้” ประกอบท้ายคำกริยากับสำนวนคู่เทียบภาษาญี่ปุ่น

ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงรายละเอียดของสำนวนคู่เทียบภาษาญี่ปุ่น โดยแบ่งการอภิปรายเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ 4.3.1) สำนวนคู่เทียบที่แสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะ 4.3.2) สำนวนคู่เทียบที่ไม่ใช่สำนวนแสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะ

4.3.1 สำนวนคู่เทียบที่แสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะ

จากตารางที่ 3 พบว่า โครงสร้างและความหมายที่พบการใช้สำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นที่แสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะเป็นจำนวนมากกว่าหรือเท่ากับสำนวนที่ไม่ได้แสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะ ได้แก่ “การอนุญาต” “ความน่าจะเป็น” และ “ความต้องการ/การเรียกร้อง”

(1) โครงสร้าง “การอนุญาต (Permissibility)”

โครงสร้าง “การอนุญาต (Permissibility)” มีรูปประโยค “(NP_{to be allowed agent} / NP_{setting}) VP (ก็) ได้” คำนามในโครงสร้างนี้ใช้ได้ทั้งคำนามที่เป็นสิ่งมีชีวิต (ตัวอย่าง (8)) และสิ่งไม่มีชีวิต (ตัวอย่าง (9)) ลักษณะร่วมของคำนามทั้งสองประเภท คือ เป็นคำนามที่ได้รับอนุญาตให้กระทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือ สถานที่ ฉาก หรือเหตุการณ์ที่ได้รับการอนุญาตให้กระทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ นอกจากนี้ ยังพบการใช้ “ก็” ปรากฏร่วมกับ “ได้” เป็น “ก็ได้” ในการแสดงความหมาย “การอนุญาต” ดังตัวอย่าง (8) – (9)

(8) “อยู่นอกบริษัทเรียกมาโอะก็ได้นะ สมัยเป็นนักเรียนทุกคนก็เรียกอย่างนั้นนี่”

(陽[หญิงสาว])

(9) “ก็โอคุตะบอกเองนี่ว่า ‘ที่ไหนก็ได้’ ฉันถึงได้เลือกสเด็ค ฉันอยากกินนี่นะ”

(陽[หญิงสาว])

สำนวนคู่เทียบภาษาญี่ปุ่นที่พบในโครงสร้างนี้เป็นสำนวนแสดงทัศนภาวะที่แสดงความหมายการอนุญาตเช่นเดียวกับในภาษาไทย ได้แก่ ‘V.てもいい / N.でもいい’ หรือสำนวนแสดงการแนะนำ ได้แก่ ‘-ばいい’ ทั้งกรณีประธานของประโยคเป็นคำนามที่เป็นสิ่งมีชีวิต (ตัวอย่าง (10) – (11)) และสิ่งที่ไม่ใช่ชีวิต (ตัวอย่าง (12))

(10) เสรีเรื่องพิธีการแล้ว ใครที่มีผู้ปกครองมารับก็กลับได้

儀式は終わった。保護者が迎えに来ている者たちは帰ってもよかった。

(เวลา[時間])

(11) แม่บอกว่าลงมอยู่ด้วยได้ สัญญาต่าง ๆ นานาว่าจะพาเที่ยว ฟังจากเสียงใสๆ ลูกก็รู้ว่ามิอะไรมากกว่านั้น

おじさんにお母さんのアパートメントに泊まればいいというんだ。いろ

んなところを案内してあげるから、どうしてもきてほしい。

(กะทิ[カティ])

- (12) นำภูบอกว่าคุณลุงหมออยากให้แม่เข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาล จะเป็นที่หัวหน้าหรือที่
กรุงเทพก็ได้

ダーおばさんに聞くと、こういった。「お医者さんはお母さんを入院さ
せたがっているのよ。地元の病院でも、バンコクの大病院でもいいから」

(กะทิ[カティ])

จากตัวอย่าง (10) และ (12) จะเห็นได้ว่า ภาษาญี่ปุ่นใช้สำนวน ‘V.てもいい / N.でもいい’ ในการแสดงความหมายของการอนุญาต (日本語記述文法研究会, 2003, 118) โดยสามารถใช้ได้ทั้งกรณีที่ผู้พูดอนุญาตให้ผู้ฟังหรือบุคคลอื่นกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือในกรณีที่ประธานของประโยคเป็นบุคคลอื่นหรือเป็นสิ่งของ (陳 2019, 10) สำนวนแสดงการอนุญาตในภาษาญี่ปุ่นจัดเป็นสำนวนแสดงทัศนภาวะประเมินค่า⁴ (評価のモダリティ) โดยมีความหมายหลักคือการแสดงถึงเหตุการณ์/สถานการณ์ที่ได้รับการอนุญาต (日本語記述文法研究会, 2003, 118; 高梨, 2010, 70) ส่วนตัวอย่าง (11) ภาษาญี่ปุ่นใช้สำนวน ‘～ばいい’ เป็นสำนวนแสดงทัศนภาวะประเมินค่าเช่นเดียวกัน โดยแสดงความหมายในเชิงแนะนำให้อีกฝ่ายกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นประโยชน์ต่ออีกฝ่าย (日本語記述文法研究会, 2003, 99; 高梨, 2010, 52) ตัวอย่าง (11) ภาษาไทยใช้ “ได้” ในโครงสร้างแสดงการอนุญาต ในขณะที่สำนวนคู่เทียบใช้สำนวน ‘～ばいい’ ที่แสดงความหมายเชิงแนะนำ อนุมานได้ว่าภาษาญี่ปุ่นมองเหตุการณ์ว่าแม่ของกะทิแนะนำให้ลุงมาอยู่กับตน

(2) โครงสร้างแสดง “ความน่าจะเป็น (Probability)”

โครงสร้าง “ความน่าจะเป็น (Probability)” มีรูปประโยค “(NP) (บางที) (อาจจะ) VP (ก็) (เป็น/ คง) ได้ (NP)” โครงสร้างนี้มีการใช้คำวิเศษณ์ “บางที” หรือ “อาจจะ” เพื่อเสริมความหมายการคาดคะเน นอกจากนี้ยังพบว่ามีการใช้คำว่า “ก็” ร่วมกับ “ได้” เป็น “ก็ได้” “ก็เป็นได้” “ก็คงได้” ในการแสดงการคาดคะเนด้วยความเชื่อมั่นน้อยเพื่อเสริมความหมายแสดงความไม่แน่ใจ (hedging) Iwasaki and Ingkaphirom (2009, 176) กล่าวถึง “ก็” ในภาษาไทยว่า เป็นคำช่วยเชื่อมความมีหน้าที่หลัก 5 หน้าที่ หนึ่งในนั้นทำหน้าที่เป็นตัวบ่งชี้การตอบรับ (response marker) และได้พัฒนาจนนำมาใช้เป็นคำแสดงความไม่แน่ใจ (hedging) เช่น “ส่วนใหญ่ก็คุยกับกับแขกบ้างนะคะ” เนื่องจากโครงสร้างแสดง “ความน่าจะเป็น” แสดงการคาดคะเนเหตุการณ์โดยที่ผู้พูดไม่มั่นใจในข้อมูลจึงพบการใช้คำวิเศษณ์ “บางที” “อาจจะ” หรือคำช่วยเชื่อมความที่กล่าวมาข้างต้นนี้เป็นจำนวนมาก ดังตัวอย่าง (13)

- (13) บางทีเขาอาจเกรงว่าจะกลายเป็นถามเรื่องเหล่านี้ซ้ำ ๆ หลายหนทำให้อีกฝ่ายรำคาญใจก็เป็นได้
(博士[ดอกเตอร์])

โครงสร้างนี้พบสำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นที่เป็นสำนวนแสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะมากกว่าสำนวนที่ไม่แสดงความหมายดังกล่าว สำนวนคู่เทียบที่พบในโครงสร้างนี้ เช่น สำนวนแสดงทัศนภาวะ ‘～かも しれな

⁴ ทัศนภาวะประเมินค่า (評価のモダリティ) หมายถึง การแสดงมุมมองในเชิงประเมินค่าของผู้พูดที่มีต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง เช่น ประโยค ‘この部屋の本は自由に読んでもいいですよ。’ ใช้ ‘～てもいい’ เพื่อแสดงการประเมินของผู้พูดต่อสถานการณ์การอ่านหนังสือในท้องถิ่นว่า “อนุญาต” ให้ผู้ฟังกระทำการอ่าน (日本語記述文法研究会, 2003, 91)

い, ‘一だろ (でしよ)’ เป็นต้น ดังตัวอย่าง (14) – (15)

- (14) บางทีมันอาจเหมือนคติประจำใจมากกว่าจะรู้สึกจริงจังกับมันก็ได้”
もしかしたら、本当に自分の気持ちからというよりも、自分で決めた行動の規範なのかもしれない
- (15) ภาษาญี่ปุ่นที่สอนไว้ให้ แม้ว่าอังศุมาลินจะบอกว่าลืมหืมด หมอก็อยากจะทำเดือนให้พยายาม
ฟื้นฟูบ้าง เพราะบางทีมันอาจจะช่วยอะไรได้ภายหลัง
教えてあげた日本語、いつか役に立つこともあるだろう。

(เวลา[時間])

(คู่กรรม[メナム])

จากตัวอย่าง (14) – (15) จะเห็นได้ว่า กริยา “ได้” ที่ปรากฏในความหมาย “ความน่าจะเป็น” มีแนวโน้มปรากฏร่วมกับคำวิเศษณ์เสริมความ เช่น “บางที” “อาจ” “อาจจะ” เป็นต้น ในขณะที่สำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นมีแนวโน้มในการใช้สำนวนแสดงทัศนภาวะที่หลากหลายกว่าขึ้นอยู่กับระดับความเชื่อมั่นในข้อมูล สำนวน ‘一かもしれない’ และ ‘一だろ (でしよ)’ เป็นสำนวนแสดงทัศนภาวะสัญญา (認識のモダリティ) แสดงความหมายของการคาดคะเนเหตุการณ์ แตกต่างกันที่ระดับความเชื่อมั่น โดย ‘一かもしれない’ มีระดับความเชื่อมั่นที่น้อยกว่า ‘一だろ (でしよ)’ จึงอาจมีความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์นั้นจะเกิดขึ้น หรืออาจจะไม่เกิดขึ้น หรืออาจมีความเป็นไปได้อื่นแฝงอยู่ (日本語記述文法研究会, 2003, 153) ตัวอย่าง (14) ภาษาญี่ปุ่นใช้สำนวน ‘かもしれない’ เพื่อแสดงความเชื่อมั่นในระดับน้อย ตัวอย่าง (15) ภาษาญี่ปุ่นใช้สำนวน ‘だろ’ แสดงความเชื่อมั่นในระดับที่มากขึ้น

ปรัชญาภรณ์ รัตนพงศ์ภิญโญ (2562) ศึกษาสำนวน ‘だろ’ กับสำนวนแปลในภาษาไทย พบว่ามีแนวโน้มแปลโดยใช้รูปทัศนภาวะสัญญา (Epistemic Modality) “คง” “อาจ” และ “น่าจะ” มากที่สุด สำนวนคู่เทียบที่ปรากฏในโครงสร้าง “ความน่าจะเป็น” นี้ใช้สำนวน ‘だろ’ ซึ่งในภาษาไทยพบการใช้คำวิเศษณ์ “คง” หรือ “อาจ” เช่นเดียวกับที่ปรัชญาภรณ์กล่าว แต่การปรากฏร่วมของคำวิเศษณ์ดังกล่าวกับกริยา “ได้” ประกอบทำยกริยาในโครงสร้างนี้ไม่ได้กล่าวถึงในงานวิจัยของปรัชญาภรณ์

(3) โครงสร้างแสดง “ความต้องการ/การเรียกร้อง (Desire/Demand)”

โครงสร้าง “ความต้องการ/การเรียกร้อง (Desire/Demand)” มีรูปประโยค “(NP_{2nd person/3rd person}) V. ได้ (แล้ว/เลย)” เช่น “ตื่นได้แล้ว” “กินได้เลย” เป็นต้น โครงสร้างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับโครงสร้าง “ความต้องการ/การเรียกร้อง” นี้ ปรากฏในงานของ 田中 (2004) ที่เปรียบเทียบ “ได้” ที่ปรากฏในตำแหน่งต่าง ๆ กับสำนวนในภาษาญี่ปุ่น 田中 (2004, 287) กล่าวว่ากริยา “ได้” เมื่อนำมาใช้เป็นกริยาช่วยนอกจากแสดงความหมายเกี่ยวข้องกับความสามารถแล้ว ยังนำไปใช้แสดงความหมายในเชิงวจนปฏิบัติศาสตร์ โดยหนึ่งในความหมายดังกล่าวมีการแสดงความหมายเชิงชักชวนและขอร้อง (勧誘と要求) เป็นวิธีการพูดแนะนำสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยความหวังดีให้กับผู้ฟัง หรือแสดงความคาดหวังต่อผู้ฟัง เช่น “สำเร็จแน่ฝันหวานไว้ได้” (きつとうまくいく、期待して待っていてくれ) “ถ้ามีโอกาสไปญี่ปุ่น ไปหาผมตามที่อยู่นี้ได้เลยครับ” (もし日本へ来る機会があったら、この住所に訪ねてきてください) เป็นต้น 田中 (2004) อธิบายความหมายของกริยา “ได้” ดังที่กล่าวมาแล้ว แต่ไม่ได้อธิบายข้อจำกัดทางโครงสร้างที่ทำให้เกิดความหมายนี้ขึ้น

งานวิจัยนี้พบข้อจำกัดทางโครงสร้างของโครงสร้างนี้ คือ คำนามในโครงสร้างนี้จะเป็นสรรพนามบุรุษที่ 2

หรือบุรุษที่ 3 โครงสร้างประโยคนี้อาจมีบางส่วนที่ใกล้เคียงกับ “ได้” ที่แสดงความหมาย “การอนุญาต” แตกต่างกันที่ “ได้” ในความหมายนี้จะปรากฏในบทสนทนาระหว่างผู้พูดและสรรพนามบุรุษที่ 2 หรือบุรุษที่ 3 โดยแสดงความหมายว่าผู้พูดต้องการหรือเรียกร้องให้ผู้ฟังหรือบุคคลอื่นกระทำการใดสิ่งหนึ่ง ความหมายจะแปรผันเป็นความหมายเชิงชักชวนหรือคำสั่ง ขึ้นอยู่กับระดับของแรงผลักดัน (働きかけ) ของผู้พูดที่มีต่อคำนามสรรพนามบุรุษที่ 2 หรือบุรุษที่ 3 เนื่องจากความหมายของ “ได้” ที่ปรากฏในโครงสร้างนี้ เป็นการแสดงความต้องการ/การเรียกร้องของผู้พูดต่อผู้ฟังหรือบุคคลอื่น โดยมีนัยว่า “ถึงเวลาอันสมควรจะกระทำ A แล้ว” จึงมีลักษณะกึ่งคำสั่ง ด้วยเหตุนี้จึงไม่พบการใช้ในกรณีที่ผู้พูดมีอาวุโสต่ำกว่าผู้ฟัง

นอกจากนี้ ดังที่ได้กล่าวข้างต้นว่า “ได้” ที่ปรากฏในโครงสร้างนี้มีความหมายใกล้เคียงกับกริยา “ได้” ที่แสดงความหมาย “การขออนุญาต” อย่างไรก็ตาม สามารถจำแนกความหมายได้โดยการเติมคำแสดงการณลักษณะ (aspect) “แล้ว” หลังกริยา “ได้” Iwasaki and Ingkaphirom (2009, 160) กล่าวถึงความหมายของ “แล้ว” ว่าใช้แสดงความหมายการเสร็จสมบูรณ์ (perfect/anterior aspect) สามารถใช้ร่วมกับกริยาแสดงสภาพ (stative verb) หรือกริยาไม่แสดงสภาพ (non-stative verb) ได้ Iwasaki and Ingkaphirom (2009, 161) ยกตัวอย่างกรณีนี้ที่ “แล้ว” ปรากฏร่วมกับภาคแสดงที่แสดงสภาพ (stative predicate) เช่น “สวย” ในตัวอย่าง “สวยแล้ว” ว่าแสดงความหมายว่าสภาพนั้นได้ถึงจุดที่สูงที่สุด กล่าวคือ แสดงสภาพจากจุดที่ไม่สวยดำเนินไปจนถึงจุดที่สวย จึงอนุมานได้ว่าการปรากฏร่วมของ “แล้ว” ทำให้โครงสร้าง “ความต้องการ/การเรียกร้อง” นี้แสดงความหมายว่า “ถึงเวลาหรือถึงจุดที่ควรกระทำการใดสิ่งหนึ่ง” การเติม “แล้ว” ได้หรือไม่ได้ดังตัวอย่าง (16’) และ (17’) จึงสามารถทำให้จำแนกความหมายระหว่างโครงสร้าง “การขออนุญาต” กับ “ความต้องการ/การเรียกร้อง” ได้

- (16) เอาละ ทุกคนมากันครบแล้ว กินข้าวได้
- (16’) เอาละ ทุกคนมากันครบแล้ว กินข้าวได้แล้ว
- (17) อ๊ะ เสื่อไค้ตนะ ใช้ไม้แขวนข้างหลังได้เลย

(陽[หญิงสาว])

- (17’) ? อ๊ะ เสื่อไค้ตนะ ใช้ไม้แขวนข้างหลังได้แล้ว

ตัวอย่าง (16) ผู้พูดพูดกับผู้ฟังโดยมีนัยว่า “ถึงเวลาอันสมควรที่ผู้ฟังควรกินข้าว” มีความหมายกึ่งบังคับหรือคำสั่งจากผู้พูด เมื่อเติม “แล้ว” หลัง “ได้” ดังตัวอย่าง (16’) จึงยังคงความหมายเดิมไว้ได้ ในขณะที่ตัวอย่าง (17) เป็นเพียงการบอกกล่าวให้ผู้ฟังทราบถึงการกระทำที่ผู้ฟังสามารถกระทำได้หรือผู้พูดอนุญาตให้กระทำ ไม่ได้แสดงความหมายว่า “ถึงเวลาอันสมควรที่กระทำการใดสิ่งหนึ่ง” เมื่อเติม “แล้ว” หลัง “ได้” ดังตัวอย่าง (17’) จึงทำให้ความหมายเปลี่ยนและไม่สามารถถ่ายทอดเจตนาของผู้พูดได้อย่างชัดเจน

โครงสร้าง “ความต้องการ/การเรียกร้อง” นี้ปรากฏเพียง 3 ตัวอย่าง สันนิษฐานว่าเนื่องจากโครงสร้างนี้เป็นการแสดงความต้องการ/การเรียกร้องของผู้พูดต่อผู้ฟังที่อยู่ตรงหน้าเป็นส่วนใหญ่ จึงมีแนวโน้มที่จะปรากฏในบทสนทนามากกว่าบทบรรยาย การเก็บข้อมูลจากนวนิยายจึงมีข้อจำกัดทำให้พบโครงสร้างนี้เป็นจำนวนน้อย อย่างไรก็ตาม ข้อมูลทั้ง 3 ตัวอย่างที่พบสามารถระบุแนวโน้มของสำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นได้ โดยพบสำนวนคู่เทียบที่เป็นกริยารูปคำสั่ง (命令形) (ตัวอย่าง 18) สำนวนแสดงการสั่ง ‘～なさい’ (ตัวอย่าง 19) และกริยารูปแสดงเจตนาหรือชักชวน (しよう) (ตัวอย่าง 20)

- (18) “บอกแล้วไงว่าอันตรายนะ ลงมาได้แล้ว เดี่ยวตกลงมาตายจะอดไปมหาวิทยาลัยที่โตเกียวนะ”
「危ないって！とにかかく下りてこいよ。落ちて死んだら東京の大学行けないぞ」

(陽[หญิงสาว])

- (19) ผมนอนจมอยู่กับความคิดบนที่นอนสักพัก แม่ก็มาเรียก "เตียงตื่นได้แล้วนะ"
しばらく布団のなかでぼんやりしていると、母がやって来て、「そろそろ起きなさい」と言った。

(世界[อยากถู้ออง])

- (20) "ไม่ได้คำนวณอย่างละเอียดหรอก ฉันแค่ใช้สัญชาตญาณแบบเดียวกับเธอเท่านั้น เอาละ
ก้าวสู่ขั้นต่อไปได้แล้ว"
「いちいち計算しているわけじゃない。君が使ったのと同じ直感を働かせているだけだ。さあ、次の段階へ進もう」

(博士[ดอกเตอร์])

กริยารูปคำสั่ง สำนวนแสดงการสั่งหรือขอร้องในภาษาญี่ปุ่นจัดเป็นสำนวนแสดงทัศนภาวะประเภทการเรียกร้องการกระทำ (行為要求のモダリティ) (日本語記述研究会, 2003, 66) แสดงการเรียกร้องของผู้พูดให้ผู้ฟังกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยรูปประโยคคำสั่งในภาษาญี่ปุ่นสามารถใช้ได้ทั้งการเปลี่ยนกริยาเป็นรูปคำสั่ง เช่น ‘起きろ’ ‘来い’ เป็นต้น และการใช้สำนวน ‘～なさい’ ในขณะที่กริยารูป ‘しよう’ ที่ใช้แสดงเจตนาจัดเป็นสำนวนแสดงทัศนภาวะประเภทการแสดงเจตนา (意志のモダリティ) (日本語記述研究会, 2003, 52) แสดงการตัดสินใจของผู้พูด ณ ขณะที่พูดที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และกริยารูป ‘しよう’ ที่ใช้แสดงการชักชวนจัดเป็นสำนวนแสดงทัศนภาวะประเภทการแสดงการชักชวน (勧誘のモダリティ) เป็นความหมายที่ขยายออกมาจากสำนวนแสดงทัศนภาวะประเภทการแสดงเจตนา กล่าวคือผู้พูดมีเจตนาจะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งและต้องการให้ผู้ฟังเข้ามามีส่วนร่วมในการกระทำนั้นด้วย (日本語記述研究会, 2003, 63) จะเห็นได้ว่าสำนวนที่กล่าวมาทั้งสามสำนวนมีความสัมพันธ์กันในเชิงความหมาย จากการที่สำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นพบการใช้ทั้งสำนวนแสดงการสั่งและสำนวนแสดงเจตนาหรือชักชวน อนุมานได้ว่าพฤติกรรมการแสดงความต้องการ/การเรียกร้องเป็นการแสดงเจตนาของผู้พูด ระดับของการแสดงเจตนาจะเป็นคำสั่งหรือการชักชวนขึ้นอยู่กับแรงผลักดัน (働きかた) ของผู้พูด ณ ขณะที่พูด

4.3.2 สำนวนคู่เทียบที่ไม่ใช่สำนวนแสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะ

โครงสร้างกริยา “ได้” ประกอบท้ายกริยาที่มีสำนวนคู่เทียบที่ไม่ใช่สำนวนแสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะมากกว่าสำนวนแสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะ ได้แก่ “ความสามารถ/สมรรถภาพ/สมรรถนะ” และ “ความเป็นไปได้”

(1) โครงสร้าง “ความสามารถ/สมรรถภาพ/สมรรถนะ (Ability/Capability/Capacity)”

โครงสร้าง “ความสามารถ/สมรรถภาพ/สมรรถนะ” แบ่งออกเป็น “ความสามารถ” และ “สมรรถภาพ/สมรรถนะ” โดยโครงสร้าง “ความสามารถ” มีรูปประโยค “NP (สามารถ) VP ได้” และโครงสร้าง “สมรรถภาพ/สมรรถนะ” มีรูปประโยค “NP non-agent participant (สามารถ) VP ได้” ถึงแม้ทั้งสองโครงสร้างจะแสดงความหมายในเชิงของความสามารถเหมือนกัน แต่กลับพบแนวโน้มในการใช้สำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นที่แตกต่างกัน

โครงสร้าง “ความสามารถ” เป็นโครงสร้างที่ใช้ในการบ่งชี้ความสามารถของคำนามที่เป็นผู้กระทำ กริยาที่ปรากฏร่วมเป็นกริยาแสดงเจตนา โดยปรกติจึงมีแนวโน้มที่จะใช้ในกรณีที่ประธานเป็นสิ่งมีชีวิต สำนวนคู่เทียบของ

โครงสร้างนี้จึงมีแนวโน้มที่จะใช้กริยารูปสามารถ เช่น ‘飲む’ เป็นต้น ดังตัวอย่าง (21) หรือสำนวนแสดงความสามารถ ‘กริยารูปพจนานุกรม + ことができる’ ดังตัวอย่าง (22)

- (21) “ทานน้ำเต้าหู้ได้หรือเปล่า”
「大豆ミルクは飲めますか？」

(เวลา[時間])

- (22) แม้อ่านหนังสืออ่านไม่ได้ ก็ใช้วิธีฟังจากเทปแทน
本を持つこともできないから、朗読したテープを聞いたんだ。

(กะทิ[カティ])

สำนวนคู่เทียบที่พบรองลงมา ได้แก่ คำกริยา โดยพบการใช้กรรมกริยาเป็นจำนวนมาก อกรรมกริยาในภาษาญี่ปุ่นสามารถแสดงความหมายความสามารถและใช้กับสิ่งไม่มีชีวิตได้ โดยไม่สามารถเปลี่ยนเป็นรูปสามารถได้ เช่น ‘傘がバッグに入る’ ‘雨が降る’ เป็นต้น ทั้งสองประโยคนี้หากเปลี่ยนกริยาเป็นรูปสามารถจะทำให้ผิดไวยากรณ์ (高見他, 2004, 87) คำกริยาในภาษาไทยส่วนใหญ่ไม่มีความหมายของความสามารถแฝงอยู่จึงใช้เพียงคำกริยาหลักประกอบกับ “ได้” ประกอบท้ายคำกริยาเพื่อแสดงความสามารถดังตัวอย่าง (23) – (24) ภาษาไทยใช้กริยา “ได้” ประกอบท้ายกริยา “สอบ” และ “ล่องรู้” เพื่อแสดงความสามารถในการกระทำกริยาของคำนามที่เป็นประธาน “หนู” และ “เรา” ในขณะที่สำนวนคู่เทียบภาษาญี่ปุ่นไม่ได้ใช้กริยารูปสามารถ แต่กลับใช้เพียงกรรมกริยา ‘合格する’ และ ‘わかる’

- (23) ถึงหนูสอบได้แต่ก็ไม่ให้ไป
お前が合格しても外国へは行かせないよ

(คู่กรรม[メナム])

- (24) แค่อยากบอกว่าพรหมลิขิตนี้เป็นเรื่องที่เราไม่มีวันล่องรู้ได้จริง ๆ
人の縁というのはわからないもんだ、というようなことが言いたかった
(陽[หญิงสาว])

ในทางตรงกันข้าม โครงสร้างแสดง “สมรรถภาพ/สมรรถนะ” พบสำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นเป็นคำกริยาเป็นจำนวนมากที่สุด คำกริยาที่พบเป็นจำนวนมากคือ อกรรมกริยา โครงสร้างนี้ใช้แสดงสมรรถภาพหรือสมรรถนะของคำนามที่เป็นสิ่งไม่มีชีวิตซึ่งภาษาญี่ปุ่นมีแนวโน้มใช้กรรมกริยา ดังตัวอย่าง (25) – (26)

- (25) ที่อันตรายถึงชีวิตก็คือกลิ่นเนื้อช่วยในการหายใจทำงานไม่ได้ อย่างเช่น กระบังลม กล้ามเนื้อออก
もっと恐ろしいことに、空気を吸うために肺を動かす筋肉まで止まって
しまうのだ。

(กะทิ[カティ])

- (26) ต่อให้วิวทัศน์นั้นอลังการสักแค่ไหนก็ไม่อาจสั่นคลอนหัวใจของผมได้ ไม่ว่าทัศนียภาพจะงดงาม
สักเพียงใดก็ไม่อาจทำให้ผมรู้สึกรื่นรมย์ได้เลย
どんな雄大な景色にも心は動かないし、どんな美しい光景も、ぼくを楽
しませない。

(世界[อยากรู้])

ถึงแม้ว่าในภาษาไทยจะไม่มีกรแบ่งแยกระหว่างกรรมกริยาและอกรรมกริยาได้อย่างชัดเจน อีกทั้งกริยา

บางตัวสามารถเป็นได้ทั้งสรรณกริยาและอกรรมกริยาในเวลาเดียวกัน เช่น “ฉันทเปิดประตู” (สรรณกริยา) หรือ “ประตูเปิด” (อกรรมกริยา) (Iwasaki & Ingkaphirom, 2009, 166) แต่สามารถพิจารณาจากบริบทได้ว่ากริยาตัวใดเป็นสรรณกริยาหรือไม่ แตกต่างจากภาษาญี่ปุ่นที่มีรูปแบบแยกสรรณกริยาหรืออกรรมกริยาอย่างชัดเจน ดังตัวอย่าง (25) – (26) ภาษาไทยใช้กริยา “ทำงาน” และ “สิ้นกลิ่น” ในลักษณะของสรรณกริยากู้กับกริยา “ได้” เพื่อแสดงสมรรถนะของคำนามไม่มีชีวิต ในขณะที่ภาษาญี่ปุ่นใช้กรรมกริยา ‘止まる’ และ ‘動く’ ตามลำดับ จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า กรณีที่ประธานเป็นคำนามที่ไม่มีชีวิต ภาษาญี่ปุ่นมีแนวโน้มจะใช้กรรมกริยา ในขณะที่ภาษาไทยมีแนวโน้มที่จะใช้สรรณกริยา เช่น “เมฆบดบังพระจันทร์” ‘月が雲に隠れた’ เป็นต้น (กนกวรรณ เลหาบุรณณกิจ คณะเกียร, 2565, 180) ด้วยเหตุนี้ จึงอนุมานได้ว่าลักษณะเฉพาะของภาษาญี่ปุ่นในการใช้กรรมกริยาในกรณีที่เป็นคำนามที่ไม่มีชีวิตนี้ส่งผลให้พบการใช้กรรมกริยาในสำนวนคู่เทียบภาษาญี่ปุ่นเป็นจำนวนมาก

(2) โครงสร้าง “ความเป็นไปได้ (Possibility)”

โครงสร้าง “ความเป็นไปได้ (Possibility)” มีรูปประโยคคือ “(NP_{setting}) VP ได้” ตัวอย่างประโยค เช่น “ที่นี่สามารถสูบบุหรี่ได้” เป็นการแสดงความเป็นไปได้หรือโอกาสที่จะกระทำการใดสิ่งหนึ่ง ไม่ใช่การแสดงความสามารถในงานวิจัยนี้พบตัวอย่างกริยา “ได้” ประกอบท้ายกริยาที่แสดงความหมายนี้เพียง 2 ตัวอย่าง โดยประโยคคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นของทั้ง 2 ตัวอย่าง ไม่ใช่ประโยคที่แสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะ ดังตัวอย่าง (27) – (28)

(27) ลุกคิดบ้างไหมว่าถ้ามันเป็นอย่างนั้นจริง ๆ เรื่องเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้อย่างไร

ちょっと考えてごらん、もし本当にその通りなのなら、どうしてこんな風になったのか。

(เวลา[時間])

(28) “ก็ชื่อ โอกิ คินโนะสึเกะนะ ยังงั้นซะก็เป็นอย่างอื่นไปไม่ได้ นอกจากนักมวยปล้ำอาชีพเท่านั้นแหละ”
「大木金之助なんて、プロレスラーにでもなるしかないさ そうな名前じゃないか」

(世界[อยากรู้เรื่อง])

สำนวนคู่เทียบที่ปรากฏในตัวอย่าง (27) – (28) เป็นสำนวนแสดงการเปลี่ยนแปลงทั้งสองประโยค ตัวอย่าง (27) ภาษาไทยใช้รูปประโยค “เรื่องเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้อย่างไร” โดยใช้ “ได้” ประกอบท้ายกริยา “เกิดขึ้น” แสดงความหมายว่า เรื่องราวที่กล่าวมาก่อนหน้านี้ว่ามีความเป็นไปได้หรือมีโอกาสในการเกิดขึ้นน้อยมาก ในขณะที่สำนวนคู่เทียบใช้รูปกริยา ‘なる’ กล่าวคือมองเหตุการณ์ในรูปแบบของการเปลี่ยนแปลงมากกว่าเป็นเรื่องของความเป็นไปได้ ส่วนตัวอย่าง (28) ภาษาไทยใช้ “ได้” ในประโยค “ยังงั้นซะก็เป็นอย่างอื่นไปไม่ได้” เพื่อกล่าวถึงชื่อ “โอกิ คินโนะสึเกะ” ว่าเป็นชื่อของนักมวยปล้ำอาชีพ ไม่มีความเป็นไปได้หรือโอกาสที่จะเป็นชื่ออย่างอื่น ในขณะที่สำนวนคู่เทียบใช้กริยา ‘なる’ เช่นเดียวกับตัวอย่าง (27) กล่าวคือ ภาษาญี่ปุ่นมองเหตุการณ์เป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงหรือกลายเป็นคำนามตัวนั้น มากกว่าจะมองในเรื่องของความเป็นไปได้เช่นเดียวกับภาษาไทย

5. สรุปผลและอภิปรายผล

5.1 สำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นของกริยา “ได้” ประกอบท้ายคำกริยา

จากหัวข้อ 4.3 ที่ได้เปรียบเทียบกริยา “ได้” ประกอบท้ายคำกริยากับสำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นที่

ตารางที่ 4 ตารางเปรียบเทียบสำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นของกริยา “ได้” ประกอบท้ายคำกริยา

ความหมายของกริยา “ได้” ประกอบท้ายคำกริยา		สำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่น
ความสามารถ/ สมรรถภาพ/ สมรรถนะ	ความสามารถ	<ul style="list-style-type: none"> กริยารูปสามารถ สำนวนแสดงความสามารถ ‘V.DIC ことができる’ คำกริยา (อกรรมกริยา > สกรรมกริยา)
	สมรรถภาพ/สมรรถนะ	<ul style="list-style-type: none"> คำกริยา (อกรรมกริยา > สกรรมกริยา)
ความเป็นไปได้		<ul style="list-style-type: none"> สำนวนแสดงการเปลี่ยนแปลง ‘なる’ ‘ようになる’
ความน่าจะเป็น		<ul style="list-style-type: none"> สำนวนแสดงการคาดคะเน ‘～だろ (でしよう)’ ‘～かもしれない’
การอนุญาต		<ul style="list-style-type: none"> สำนวนแสดงการอนุญาต ‘V.てもいい/N.でもいい’ สำนวนแสดงการให้คำแนะนำ ‘～ばいい’
ความต้องการ/การเรียกร้อง		<ul style="list-style-type: none"> กริยารูปคำสั่ง (命令形) สำนวนแสดงการสั่ง ‘～なさい’ กริยารูปแสดงเจตนาหรือชักชวน (しよう)

หลากหลาย สามารถสรุปแนวโน้มของสำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สรุปแนวโน้มสำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นของกริยา “ได้” ประกอบท้ายคำกริยา จะสังเกตได้ว่าเนื่องจากกริยา “ได้” ประกอบท้ายคำกริยาในภาษาไทยนั้นมีความหมายที่หลากหลายนอกเหนือจากการแสดงความสามารถ/สมรรถภาพ/สมรรถนะ จึงมีแนวโน้มจะปรากฏสำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นที่หลากหลายเช่นเดียวกัน จากตารางที่ 4 จะเห็นได้ว่า ความหมาย “ความสามารถ/สมรรถภาพ/สมรรถนะ” นอกจากกริยารูปสามารถ หรือ สำนวนแสดงความสามารถแล้ว ยังพบการใช้คำกริยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากคำนามนั้นเป็นสิ่งไม่มีชีวิตภาษาญี่ปุ่นมีแนวโน้มจะเลือกใช้อกรรมกริยา ส่วนความหมาย “ความเป็นไปได้” ภาษาญี่ปุ่นจะใช้สำนวนการเปลี่ยนแปลง ‘なる’ หรือ ‘ようになる’ ซึ่งอนุมานได้ว่าภาษาญี่ปุ่นมองเหตุการณ์เป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลง

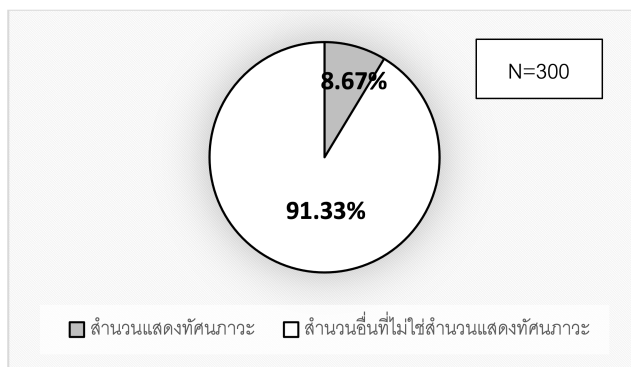
ส่วนความหมาย “ความน่าจะเป็น” “การอนุญาต” “ความต้องการ/การเรียกร้อง” ภาษาญี่ปุ่นมีแนวโน้มจะใช้สำนวนคู่เทียบที่เป็นสำนวนแสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะ โดยพบการใช้มากกว่าหนึ่งสำนวน ความหมาย “ความน่าจะเป็น” ภาษาญี่ปุ่นเลือกใช้สำนวนแสดงการคาดคะเน ‘～だろ (でしよう)’ หรือ ‘～かもしれない’ ขึ้นอยู่กับความเชื่อมั่นในข้อมูลหรือหลักฐานสนับสนุนของผู้พูด หากมีความเชื่อมั่นมากภาษาญี่ปุ่นมีแนวโน้มจะใช้สำนวน ‘～だろ (でしよう)’ แต่หากมีความเชื่อมั่นน้อย ภาษาญี่ปุ่นมีแนวโน้มจะเลือกใช้สำนวน ‘～かもしれない’ แตกต่างจากภาษาไทยที่ใช้ “ได้” ประกอบท้ายคำกริยาเพื่อแสดงความหมายนี้ โดยอาจใช้คำกริยวิเศษณ์ เช่น “อาจจะ” “บางที” หรือ “คงจะ” วางหน้าประโยคเพื่อเสริมความหมายหรือแสดงระดับความเชื่อมั่นของข้อมูล ความหมาย “การอนุญาต” ภาษาญี่ปุ่นมีแนวโน้มจะใช้สำนวนแสดงการอนุญาต ‘V.てもいい/N.でもいい’ หรือ สำนวนแสดงการแนะนำให้อีกฝ่ายกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ‘～ばいい’ ส่วนความหมาย “ความต้องการ/การเรียกร้อง” แสดงความหมายว่า “ถึงเวลาอันสมควรจะกระทำ A แล้ว” ซึ่งมีลักษณะกึ่งคำสั่ง ถึงแม้ว่าในงานวิจัยนี้จะพบข้อมูลเพียง 3 ตัวอย่าง แต่สำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นของทั้ง 3 ตัวอย่าง มีแนวโน้มที่จะใช้

สำนวนแสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะที่มีความหมายที่เกี่ยวข้องกัน ได้แก่ กริยารูปคำสั่ง (命令形) สำนวนแสดงการสั่ง ‘～なさい’ หรือ กริยารูปแสดงเจตนาหรือชักชวน (しよう) ทั้ง 3 สำนวนเป็นการแสดงเจตนาของผู้พูดในการสั่งหรือชักชวน โดยระดับของการแสดงเจตนาจะเป็นคำสั่งหรือการชักชวนขึ้นอยู่กับแรงผลักดันของผู้พูด ณ ขณะทีพูด

จากข้อมูลสำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นที่กล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า กริยา “ได้” ประกอบท้ายคำกริยาที่แสดงความหมาย “ความสามารถ/สมรรถภาพ/สมรรถนะ” นอกจากกริยารูปสามารถและสำนวนแสดงความสามารถแล้วยังสามารถใช้อกรรมกริยาในกรณีที่ประธานเป็นสิ่งไม่มีชีวิตได้ ซึ่งไม่นิยมใช้ในภาษาไทย ดังนั้นหากต้องพิจารณาเลือกใช้สำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นของกริยา “ได้” ประกอบท้ายคำกริยาแล้ว จำเป็นต้องคำนึงถึงประธานที่ปรากฏในประโยคว่าเป็นสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิต เพื่อเลือกใช้สำนวนให้เหมาะสมและเป็นธรรมชาติ นอกจากนี้กริยา “ได้” ประกอบท้ายคำกริยาที่แสดงความหมาย “ความน่าจะเป็น” “การอนุญาต” และ “ความต้องการ/การเรียกร้อง” สามารถเลือกใช้สำนวนในภาษาญี่ปุ่นได้มากกว่าหนึ่งสำนวนขึ้นอยู่กับมุมมองต่อเหตุการณ์ของผู้พูดว่าจะเลือกใช้สำนวนใด ดังนั้นก่อนเลือกใช้สำนวนในภาษาญี่ปุ่น ควรพิจารณากริยา “ได้” ประกอบท้ายคำกริยาในภาษาไทยว่าแสดงความหมายใด และเลือกมุมมองในการบอกเล่าเหตุการณ์ในลักษณะใดจึงจะสามารถเลือกใช้สำนวนคู่เทียบภาษาญี่ปุ่นให้เหมาะสมกับสถานการณ์นั้น ๆ

5.2 การเปรียบเทียบการแสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะของกริยา “ได้” ประกอบท้ายคำกริยากับสำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่น

จากหัวข้อ 4.3 จะเห็นได้ว่า สำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นที่ปรากฏในงานวิจัยนี้ ประกอบด้วยสำนวนที่แสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะและสำนวนที่ไม่แสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะ สรุปในภาพรวมได้ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 สัดส่วนการแสดงความหมายเชิงทัศนภาวะของสำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่น

ถึงแม้ว่ากริยา “ได้” ประกอบท้ายกริยาในภาษาไทยทั้ง 5 โครงสร้างจะแสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะ แต่จากแผนภูมิที่ 2 จะเห็นได้ว่าในภาพรวมภาษาญี่ปุ่นมีแนวโน้มเลือกใช้สำนวนที่ไม่แสดงทัศนภาวะมากถึง 91.33% ในขณะที่ใช้สำนวนแสดงทัศนภาวะเพียง 8.67% จากการวิเคราะห์ที่เปรียบเทียบในหัวข้อ 4.3 จะเห็นได้ว่า สำนวนที่พบเป็นจำนวนมากที่สุดได้แก่ คำกริยา โดยเฉพาะกรรมกริยา ที่ปรากฏในโครงสร้าง “ความสามารถ/สมรรถภาพ/สมรรถนะ” ซึ่งเป็นโครงสร้างที่มีจำนวนประโยคตัวอย่างปรากฏมากที่สุด

ในขณะที่ภาษาไทยใช้กริยา “ได้” ประกอบท้ายคำกริยาแสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะ ภาษาญี่ปุ่นมี

แนวโน้มใช้อรรถกรรยา อรรถกรรยาในภาษาญี่ปุ่นส่วนใหญ่มีความหมายของความสามารถอยู่ในตัว (高見他, 2004) เช่น ‘合格する’ ‘わかる’ เป็นต้น ภาษาญี่ปุ่นสามารถใช้กรรยาเหล่านี้แสดงความหมายความสามารถได้โดยไม่ต้องเปลี่ยนเป็นรูปแสดงความสามารถ เช่น ‘試験に合格した’ (สอบผ่าน (สอบได้)) ‘このことがわかる’ (เข้าใจเรื่องนี้ได้) เป็นต้น นอกจากการแสดงความหมายความสามารถที่ส่งผลให้ภาษาญี่ปุ่นมีการใช้อรรถกรรยาเป็นจำนวนมากแล้ว ยังพบว่ากรณีที่ประธานเป็นคำนามไม่มีชีวิตภาษาญี่ปุ่นมีแนวโน้มในการใช้อรรถกรรยามากกว่า สรรกรรยา ความนิยมในการใช้อรรถกรรยาในภาษาญี่ปุ่นนี้ สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของภาษาญี่ปุ่นว่าเป็น ภาษาที่เน้นโครงสร้างอรรถกรรยาเพื่อแสดงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมากกว่าเน้นที่การกระทำของบุคคล หรือเป็นภาษา ที่เน้นสถานการณ์ (situation focus language) (กนกวรรณ เลหาบุรณะกิจ คตะตะกิ, 2562) อนุมานได้ว่าลักษณะ เฉพาะในภาษาญี่ปุ่นที่กล่าวมานี้เป็นหนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างในการใช้ระหว่างกรรยา “ได้” ประกอบ ท้ายคำกรรยาแสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะกับสำนวนคู่เทียบภาษาญี่ปุ่น

5.2 สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกรรยา “ได้” ประกอบท้ายคำกรรยาแสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะ กับสำนวนคู่เทียบภาษาญี่ปุ่น โดยเก็บข้อมูลจากนวนิยายแปลภาษาญี่ปุ่น-ไทย และ นวนิยายแปลไทย-ญี่ปุ่น ผลการ วิจัยพบว่า สำนวนคู่เทียบภาษาญี่ปุ่นของกรรยา “ได้” ประกอบท้ายคำกรรยาโดยภาพรวมมีแนวโน้มจะใช้สำนวนที่ไม่ แสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะเป็นจำนวนมากกว่าสำนวนที่แสดงความหมายเชิงทัศนภาวะ เช่น กรรยารูปสามารถ สำนวนแสดงความสามารถ อรรถกรรยา เป็นต้น จากผลการวิจัยสามารถอนุมานได้ว่า หนึ่งในปัจจัยหลักที่ส่งผลให้ เกิดความแตกต่างดังกล่าว ได้แก่ ความนิยมใช้อรรถกรรยาในภาษาญี่ปุ่น ซึ่งอรรถกรรยาในภาษาญี่ปุ่นส่วนใหญ่ สามารถใช้ในความหมายแสดงความสามารถได้และนิยมใช้ในกรณีที่ประธานเป็นคำนามไม่มีชีวิต ความแตกต่าง ดังกล่าวนี้เป็นปัจจัยหนึ่งส่งผลให้เกิดข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวไทย โดยเฉพาะการแสดง ความหมายความสามารถของอรรถกรรยาและความนิยมใช้อรรถกรรยาในกรณีที่ประธานของประโยคเป็นคำนาม ไม่มีชีวิตดังตัวอย่าง (29)

(29) * ドアを開けようとしたが、なかなかドアが開けられなかった。

(cf. ドアを開けようとしたが、なかなかドアが開かなかった。)

ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยมีแนวโน้มสร้างประโยคภาษาญี่ปุ่นดังตัวอย่าง (29) เพื่อแสดงความหมายว่า “พยายามเปิดประตูแล้ว แต่เปิด (ประตู) ไม่ได้สักที” ภาษาไทยไม่สามารถใช้เพียงกรรยา “เปิด” เพื่อแสดงความ สามารถได้ จำเป็นต้องใช้กรรยา “ได้” ประกอบท้ายกรรยา จึงนิยมใช้สรรกรรยาแล้วเติม “ได้” ประกอบท้ายกรรยา เพื่อแสดงความหมายความสามารถ/สมรรถภาพ/สมรรถนะ ในขณะที่ภาษาญี่ปุ่นกรณีประธานเป็นคำนามไม่มีชีวิต จะนิยมใช้อรรถกรรยา ในประโยคนี้ใช้เพียงกรรยา ‘開く’ ในรูปปฏิเสธก็สามารถแสดงความหมายดังกล่าวได้ ไม่นิยมใช้สรรกรรยาในรูปสามารถเช่นในภาษาไทย การใช้ผิดดังเช่นประโยค (29) นี้ อาจเนื่องมาจากผู้เรียนยังไม่เข้าใจความหมายของอรรถกรรยาในภาษาญี่ปุ่นที่มีนัยของความสามารถอยู่ในตัวและความนิยมใช้อรรถกรรยา ในกรณีที่ประธานเป็นคำนามไม่มีชีวิต

ดังนั้นในการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นให้กับผู้เรียนชาวไทย ควรให้ความรู้เกี่ยวกับความแตกต่างทาง ความหมายของกรรยา “ได้” ประกอบท้ายกรรยาที่แสดงความหมายเชิงทัศนภาวะว่า สามารถเทียบเคียงได้กับสำนวน ภาษาญี่ปุ่นที่หลากหลาย ทั้งสำนวนที่แสดงทัศนภาวะเหมือนกันและสำนวนที่ไม่ได้แสดงความหมายในเชิงทัศนภาวะ

ตลอดจนอธิบายความแตกต่างของกรรมกริยาในภาษาไทยกับภาษาญี่ปุ่นว่า อกกรรมกริยาในภาษาญี่ปุ่นนั้นสามารถแสดงความหมายความสามารถ/สมรรถภาพ/สมรรถนะได้โดยไม่ต้องเปลี่ยนเป็นรูปสามารถเช่นกริยาในภาษาไทย อีกทั้งภาษาญี่ปุ่นยังมีแนวโน้มในการใช้กรรมกริยาในกรณีประธานเป็นสิ่งไม่มีชีวิต ผู้วิจัยหวังว่าหากชี้แนะแนวทางตามที่ได้กล่าวมาแล้วนี้จะช่วยให้ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยเข้าใจทั้งภาษาแม่ของตนและภาษาเป้าหมายได้มากยิ่งขึ้น รวมถึงเชื่อมโยงไปสู่การลดข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวไทยได้

6. ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากงานวิจัยนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากนวนิยายแปลเพื่อเทียบสำนวนที่ปรากฏในสถานการณ์เดียวกัน ซึ่งข้อมูลที่ได้ส่วนใหญ่เป็นบทบรรยาย แต่จากผลการวิจัยที่พบว่า มีการใช้กริยา “ได้” ประกอบท้ายคำกริยาในความหมาย “ความต้องการ/การเรียกร้อง” ซึ่งมีแนวโน้มปรากฏในบทสนทนา หากเพิ่มข้อมูลที่เป็นบทสนทนาให้มากขึ้น อาจพบกริยา “ได้” ในความหมายนี้มากขึ้นและสามารถวิเคราะห์สำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นได้ลุ่มลึกมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ กริยา “ได้” ในภาษาไทย นอกจากปรากฏในตำแหน่งท้ายคำกริยาแล้ว ยังปรากฏในตำแหน่งหน้าคำกริยาเพื่อแสดงความหมายอื่น ๆ ดังที่กล่าวในหัวข้อที่ 1 เช่น “ปีที่แล้วได้ไปญี่ปุ่น” เป็นต้น การวิเคราะห์เพิ่มเติมในความหมายและหน้าที่อื่น ๆ ในประโยคจะทำให้เห็นภาพรวมของกริยา “ได้” กับสำนวนคู่เทียบในภาษาญี่ปุ่นมากยิ่งขึ้น

ในส่วนของการประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในไทย สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในการสอนไวยากรณ์ขั้นต้น ในการอธิบายการใช้กรรมกริยาในภาษาญี่ปุ่นว่า อกกรรมกริยาในภาษาญี่ปุ่นมีความหมายของการแสดงความสามารถ/สมรรถนะ/สมรรถภาพอยู่ในตัว หากต้องการแสดงความหมายดังกล่าวของคำนามที่ไม่มีชีวิต ภาษาญี่ปุ่นนิยมใช้กรรมกริยามากกว่าใช้สรรกรรมกริยารูปสามารถ เช่น สถานการณ์ที่ผู้พูดพยายามเปิดประตู แต่เปิดไม่ออก ภาษาญี่ปุ่นนิยมใช้ ‘ドアが開かない’ กล่าวคือ ใช้กรรมกริยา ‘開く’ ในรูปปฏิเสธ แสดงความหมายว่า “ประตูเปิดไม่ออก” ในขณะที่ผู้พูดชาวไทยมีแนวโน้มแต่งประโยคจากภาษาไทยว่า “ (ฉัน) เปิดประตูไม่ได้” แปลเป็นภาษาญี่ปุ่นว่า ‘ (私は) ドアが開けられない’ กล่าวคือ ใช้สรรกรรมกริยา ‘開ける’ ทำเป็นกริยารูปสามารถ ‘開けられる’ เพื่อให้มีความหมายตรงกับภาษาไทย แต่เนื่องจากในสถานการณ์นี้ ภาษาญี่ปุ่นไม่นิยมใช้สรรกรรมกริยารูปสามารถ ประโยคนี้จึงกลายเป็นประโยคภาษาญี่ปุ่นที่ไม่เป็นธรรมชาติ

นอกจากนี้ยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนการแปล เช่น หากต้องการแปลประโยคภาษาไทยที่มีการใช้กริยา “ได้” ประกอบท้ายคำกริยา ควรพิจารณาความหมายของกริยา “ได้” ที่ปรากฏในประโยคนั้น เนื่องจากสามารถแปลเป็นภาษาญี่ปุ่นได้หลายสำนวน เช่น สามารถใช้กริยารูปสามารถ หรือ สำนวน ‘〜てもいい’ ได้ ทั้งนี้ต้องพิจารณาบริบทและรูปประโยคประกอบเพื่อเลือกใช้สำนวนภาษาญี่ปุ่นให้ถูกต้อง

เอกสารอ้างอิง (References)

- กนกวรรณ เลหาบุรณะกิจ คตะกิริ. (2565). *มองภาษาญี่ปุ่นผ่านการเปรียบเทียบ*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรัชญาภรณ์ รัตนพงศ์ภิญโญ. (2562). การศึกษารูปประโยคだろ ㄱ Daroo ในภาษาญี่ปุ่นกับสำนวนแปลในภาษาไทย กรณีศึกษาจากงานวรรณกรรม และบทสนทนาในละครโทรทัศน์. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences, and arts)*, 12 (6), 2459-2475. สืบค้นจาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/201873/161494>
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 : เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน. สืบค้นจาก <https://dictionary.orst.go.th/>
- อุปกิตศิลปสาร. (2548). *หลักภาษาไทย: อักษรวิธี วจวิภาค วากยสัมพันธ์ ฉันทลักษณ์ (พิมพ์ครั้งที่ 13)*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- Iwasaki, S., & Ingkaphirom, P. (2009). *A reference grammar of Thai*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Palmer, F. R. (2001). *Mood and modality (2nd ed.)*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Takahashi, K., & Methapisit, T. (2004). Observations on form and meaning of dāy. In Buraphat, S. (Ed.), *Papers from the 11th Annual Meeting of the Southeast Asian Linguistics Society 2001 (2004)*, pp. 701-719). Arizona: Arizona State University.
- Uehara, S. (2012). The cognitive theory of subjectivity in a cross-linguistic perspective: Zero 1st person pronouns in English, Thai and Japanese. In T. Miyamoto, N. Ono, K. Thepkanjana, & S. Uehara. (Eds.), *Typological studies on languages in Thailand and Japan*, (pp. 119-136). Tokyo: Hituzi Syobo.
- Sirimachan, S. (2013). 『「もらう」と「～てもらう」の意味・用法—それに対応するタイ語表現の考察—』東京： 絢文社.
- Sujiwarodom, S. (2009). 「受動受益的『～テモラウ』文とそれに対応するタイ語の表現」 『国際交流基金バンコク日本文化センター日本語教育紀要』 6, 11-22.
- 高梨信乃 (2010). 『評価のモダリティ—現代日本語における記述的研究—』東京： ころしお出版.
- 高見澤孟・ハント蔭山裕子・池田悠子・伊藤博文・宇佐美まゆみ・西川寿美 (2004). 『新・はじめての日本語教育 1 日本語教育の基礎知識』東京： アスク.
- 田中寛 (2004). 『統語構造を中心とした日本語とタイ語の対照研究』東京： ひつじ書房.
- 陳琳俊 (2019). 「日本語の『Vてもいい』の意味について」 『名古屋大学人文学研究論』 2, 165-176.
- 日本語記述文法研究会 (2003). 『現代日本語文法4: 第8部モダリティ』東京： ころしお出版.

日本語記述文法研究会 (2009). 『現代日本語文法2: 第3部格と構文 第4部ヴォイス』 東京 : くろしお出版.

ข้อมูลนวนิยายแปล (คำในวงเล็บที่ขีดเส้นใต้คือชื่อย่อที่ใช้ในบทความ)

นวนิยายแปลญี่ปุ่น-ไทย:

คะตะยะมะ เคียวอิจิ. (2548). *อยากถูกรักให้ออกใจโลก* [世界の中心で、愛をさけぶ] (ฤทัยวรรณ เกษสกุล, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: เนชั่นบุ๊คส์. (ต้นฉบับพิมพ์ ปี ค.ศ. 2001) (世界[อยากถูกรัก])

โคะฉิมะยะ โอะซะมุ. (2558). *หญิงสาวในแสงตะวัน* [陽だまりの彼女] (น้ำทิพย์ เมธเศรษฐ, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: Sunday Afternoon Publication. (ต้นฉบับพิมพ์ ปี ค.ศ. 2008). (陽[หญิงสาว])

โองะวะ โยโกะ. (2547). *ดอกเตอร์กับรูท และสูตรรักของเขา* [博士の愛した数式] (อัษฎา-น้ำทิพย์ เมธเศรษฐ, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: JBOOK สำนักพิมพ์ในเครือ Bliss Publishing. (ต้นฉบับพิมพ์ ปี ค.ศ. 2005) (博士[ดอกเตอร์])

นวนิยายแปลไทย-ญี่ปุ่น:

ชิริบายบูน, ไซมอน (1978). 『メナムの残照』 (คุกรรรม) (西野順治郎 訳), 東京 : 角川. (原著1969年). (คุกรรรม[メナム])

เซ-ไวยกน, ปราพัซซัน (2015). 『瓶の中の時間』 (เวลาในขวดแก้ว) (藤野勲 訳), Bangkok : Nilubol Publishing House. (原著1985年) (เวลา[時間])

เบะยะงิบาย, เจ-อัน (2006). 『タイの少女カティ』 (ความสุขของกะทิ) (大谷真弓 訳), Tokyo : Kodansha. (原著2003年) (กะทิ[カティ])

หน่วยงานผู้แต่ง: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Affiliation: Faculty of Arts, Chulalongkorn University

Corresponding email: salilrat.k@chula.ac.th

Received: 2023/01/04

Revised: 2023/02/21

Accepted: 2023/02/21